

Amsterdammers kom je overal tegen. Journalist Saskia van der Kam ontmoette in Afrika onder anderen een reisorganisator, een kapster en een campagnestrateeg.

tekst SASKIA VAN DER KAM foto's JORRIT 'T HOEN

De Afrikaanse

Goof de Jong woont al 24 jaar in Zimbabwe.

Een vrouw voor veertig koeien

Het hangt allemaal op de V27. Het aggregaat waarmee ze de halve wijk van stroom zouden kunnen voorzien. Als de elektriciteit uitvalt, kunnen ze namelijk niets bij Nyati Travel & Tours. En dat gebeurt in Harare maar heel zelden een dagje niet.

Minstens zo belangrijk is de antenne op het dak waarmee de internetverbinding wordt gemaakt. Hebben ze daar geen signaal, dan is er de satellietshotel op het huis van André als back-up. In dat geval wordt de computer waarmee de vliegtickets worden uitgegeven, naar zijn huis gedragen. En als allerlaatste noodoplossing is er nog de dataverbinding bij de telefooncentrale.

"Maar ja, als die geen elektriciteit heeft, heb je daar weer een probleem."

Dan zit er niets anders op dan een kruitwagen dieselolie naar de centrale te duwen om hun aggregaat op gang te krijgen. "Tja, Zimbabwe," zucht Goof de Jong.

"Bij de eerste journalist die wordt gemarteld, schrik je nog. Maar de menselijke geest is flexibel. Je kunt aan de ergste situaties gewend raken." Zo raakten ze ook gewend aan briefjes van honderd triljoen Zimdollar. Aan de rolkoffertjes vol geld waarmee mensen naar de supermarkt moesten om een brood te kopen. Aan de halve dagen die ze bezig konden zijn met het bij elkaar sprokkelen van een avondmaal en aan het nieuws dat er weer een blanke boer werd onteigend.

Goof heeft zich nooit persoonlijk bedreigd gevoeld. Bovendien waren ze net op tijd

droom

begonnen met wat inmiddels hun voornaamste business is: het verkopen van vliegtickets voor heel Afrika, en dat liep wel door. "Hierdoor konden wij altijd over harde valuta beschikken." Ook hielden ze de helft van hun wagenpark aan, maar nu vooral om hun chauffeurs over de grens eten en benzine te laten halen.

Goof de Jong is 24 jaar geleden naar Zimbabwe gekomen als leraar wiskunde. "In die jaren rekruteerde Mugabe nog volop blanken uit Europa om hier te komen werken. We zaten in een Nederlands overheidsprogramma en werden heel goed betaald."

Toen zijn contract afliep, moest hij voor

'Beleefd heb ik het nichtje van mijn vrouw afgeslagen'

een Zimbabwaans lerarensalaris gaan werken of iets anders verzinnen. "Ik was inmiddels verliefd geworden en wilde trouwen, dus er moest een normaal salaris komen."

Zijn collega André Bongers zat in hetzelfde schuitje, dus besloten ze samen iets te gaan doen. "Toerisme was in de jaren negentig booming in Zimbabwe. We kochten een bus waarin we toeristen rond konden rijden, en zo is het begonnen."

Ze groeiden snel naar een bedrijf met achttien medewerkers en zeven bussen.

Letitia heette zijn vrouw. Een Zimbabwaanse. Hij heeft zelfs de traditionele bruidsschat, lobola, voor haar betaald: veertig koeien. "Maar we zijn wel in de Westerkerk getrouwd. Door Nico ter Linden." Gelukkig voor de jonge ondernemers, hoefde de lobola niet in één keer te worden voldaan. "André is in hetzelfde jaar getrouwd en heeft vorig jaar volgens mij zijn laatste koe overgemaakt."

Bij Goof bleef het bij een aanbetaling. Twee jaar na hun trouwen overleed Letitia aan darmkanker. "Haar familie heeft mij toen op de begrafenis nog haar jongere nichtje aangeboden, maar dat heb ik zo beleefd mogelijk afgeslagen."

Goof bleef achter met Letitia's twee dochters uit een eerder huwelijk. Die heeft hij opgevoed als zijn eigen kinderen. Zijn oudste dochter wil nu dan ook dat haar verloofde een bedrag aan Goof betaalt als ze gaat trouwen. "Het enige wat ik wil, is dat jouw man net zoveel van jou houdt als ik," had hij nog gezegd. "Geen lobola." Maar ze staat erop.

Gelukkig is het nu weer wat veiliger in Zimbabwe en sinds de invoering van de Amerikaanse dollar als officieel betaalmiddel, trekt het toerisme langzaam weer aan. Goof kan zich eigenlijk niet meer voorstellen dat hij ooit nog teruggaat naar Nederland. Heel misschien als hij bejaard is en medische zorg nodig heeft. "Maar waarschijnlijk zelfs dan niet. Wat zal ik daar gaan zitten kniezen in een aanleunwoning in Amersfoort?"

www.nyati-travel.com

Geen verf, geen permanentjes, geen eczeem.

Bushcutter zonder uitslag

Vroeg of laat kun je aan de beurt zijn. Nadja Lina kreeg het laat, pas na veertien jaar. Kapperseczeem. "Het is natuurlijk een waarschuwing van je lichaam."

Het is ook stress, weet ze nu, na anderhalf jaar in de Ziektewet. Misschien moest ze zich laten omscholen. Maar tot wat? Iets met kinderen? Toch maar naar het buitenland? Iets met kinderen in het buitenland? De 'krabbel' van Marieke op haar Hyvespagina kwam dan ook als geroepen. Marieke was een oude vriendin van de kappersschool. Zij was tien jaar geleden al gestopt met knippen; ook eczeem. En nu woonde ze al weer vier jaar in Zuid-Afrika. Met haar vriend heeft ze daar Wildebees Ecologie opgezet.

Met een deel van de opbrengst kunnen ze allerlei projecten in de nabijgelegen township. Ze konden nog wel een vrijwilliger gebruiken voor de naschoolse opvang die ze daar hebben opgezet.

Waarom ook niet, dacht Nadja, en ze vertrok naar Hluhluwe, een klein plaatsje midden in KwaZulu Natal, een provincie aan de oostkust van Zuid-Afrika. Even helemaal iets anders kan geen kwaad, dacht

'Bijna was ik zo'n verweerde blanke boer geweest'

ze, terwijl ze voor de zekerheid toch maar haar kappersschaar inpakte. Al na twee weken maakte Afrika haar rustiger. "Alsof ik weer helder kon denken." Werken met kinderen is leuk, maar niet voor altijd. Van de Amsterdamse hectiek heeft ze in elk geval genoeg. En ze blijft knippen, heeft ze besloten. "Maar ik ga het helemaal anders aanpakken nu. Ik wil de rust die ik hier voel, vasthouden." Bij wijze van experiment kocht ze op de markt van Hluhluwe een rieten kaptafel, van bruine peulen vlocht ze een kamerscherm en voor de kapmantel vond ze een kleurig knaapje. Ze zocht een mooie boom uit, niet te ver van het pad naar de lodge, maar wel uit het zicht. "Mensen moeten hier helemaal tot rust komen." Met een machete kapte ze een pad en met sierlijke witte letters schilderde ze *Bushcutter* op een oude plank. Voor tien euro kunnen gasten van de lodge zich laten knippen en voor vijf euro krijgen ze er een hoofdmassage bij. Zulu's mogen voor de helft. Geen verf en geen permanentjes meer. Alleen wat water, massageolie en de wind. "Dan moet de eczeem toch wegblijven." Als Nadja's visum verloopt, knipt Marieke door. Maar ze komt terug, weet Nadja nu al, met haar vriend. "Ik heb me in jaren niet zo gelukkig gevoeld als hier in Afrika."

www.wildebeesecolodge.com

Terug naar Afrika

Zijn droom was het al jaren en er was niets dat haar in Amsterdam hield. Nu zitten ze hier. Aan hun eigen zwembad van hun villa in Hout Bay, een buitenwijk van Kaapstad. Of we komen braaien, vanavond? Alex Klusman is de K van BKB; het Amsterdamse campagnebureau dat in 1999 uit de politieke vernieuwingsbeweging Niet Nix is ontstaan. Jacobine de Brauw is zijn vrouw. Ze werkt als freelance journalist, en ze is net begonnen aan een politieke thriller voor kinde-

ren. Mosi (3) en Nick (1) zijn hun zoons. Alex is geboren in Zambia, hij is op zijn negende naar Nederland gekomen. Sindsdien heeft hij heimwee. Ooit zou hij in Afrika gaan wonen, heeft hij altijd gezegd. Net na zijn studie internationale betrekkingen was hem dat bijna gelukt. Met zijn toenmalige vriendin ging hij twee maanden werken op een boerderij in Zambia. Na twee maanden kippen in- en uitladen, vroeg de boer: "Wil jij geen farm manager worden?" Het leek Alex wel wat, farm manager. "Ik was net klaar met mijn studie in Groningen en ik had in de verste verte geen uitzicht op een leuke baan." Zijn vriendin ook niet, maar zij wist één ding zeker. De vrouw van een farm manager wilde ze niet worden. "Anders was ik nu denk ik zo'n verweerde blanke boer in een bakkie (pick-up truck) geweest." Het kwam toch nog goed. Niet met die vriendin, maar wel met zijn carrière. Inmiddels is Alex directeur van twee bedrijven in twee landen. Hij is zeven maanden

in Kaapstad om BKB Africa op te richten. Grote Nederlandse opdrachtgevers als de NOS, World Press Photo en de KNVB zijn al binnen. Maar het is vooral de lokale markt die hij wil veroveren. "Ik denk dat wij met onze tien jaar ervaring in de campagne-wereld wel wat te bieden hebben in deze jonge democratie." Een deel van zijn droom is al uitgekomen: met zijn gezin weer even in Afrika wonen. Op de lange termijn hoopt Alex dat BKB hier net zo groot wordt als in Amsterdam. "Dat we in 2016 een van onze Afrikaanse medewerkers naar Nederland kunnen halen om in te zetten bij de voorbereidingen van het WK 2018." De mooiste denkbare opdracht: "Van Johannesburg een leefbare stad maken." Voor de kinderen is het één grote vakantie. Al vraagt Mosi, die al maanden van tevoren bezig was met hun vertrek, zich wel elke dag af wanneer ze nu eindelijk eens naar Afrika gaan.

www.bkb.nl

Alex Klusman, geboren in Zambia, wilde altijd al terug naar Afrika.